

ДІАГНОСТИКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ ЗАКАРПАТТЯ

Досліджено особливості розвитку туристично-рекреаційної галузі на прикладі Закарпатської області. Визначено передумови формування туристично-рекреаційного комплексу та розроблено основні завдання програми соціально-економічного розвитку Закарпаття з врахуванням туристично-рекреаційної діяльності.

Ключові слова: туристична та рекреаційна галузь, туристичний та рекреаційний комплекс, оздоровчі заклади, туристичні організації.

Assist. V.P. Musatkina – Technological institute of Mukachevo

Diagnostics of the state and prospect of development of Transcarpathia tourist complex

In the article the features of development of tourist branch are explored on the example of the Transcarpathia region. Certain pre-conditions of forming of tourist complex and the basic tasks of the program of socio-economic development of Transcarpathia are developed taking into account tourist activity.

Keywords: tourist branch, tourist complex, health establishments, tourist organizations.

Важливим чинником покращення якісних та кількісних параметрів української економіки є розроблення оптимальної галузевої структури розвитку окремих її регіонів. Одним з пріоритетних напрямів розвитку Закарпатської області є збільшення частки та покращення показників діяльності підприємств туристично-рекреаційного комплексу.

На даний момент для розвитку туристично-рекреаційного комплексу існують необхідні природні умови, історико-культурні, матеріальні та трудові ресурси, тому він є матеріальною основою туристичного ринку на Закарпатті. Розвиток туристично-рекреаційної галузі Закарпаття є пріоритетним напрямком розвитку економіки області. Повноцінний підхід до розвитку туризму та курортів, а також підтримка розвитку малого бізнесу в туристичній сфері привели до зростання кількості відвідувань області туристами та надання їм послуг, що у свою чергу зумовило збільшення попиту на товари інших галузей економіки області.

Серед стратегічних орієнтирів та пріоритетів сталого регіонального розвитку, що зазначені в "Концепції сталого розвитку Закарпаття", розробленій Закарпатською обласною державною адміністрацією та затвердженій Закарпатською обласною радою туристично-рекреаційний комплекс визнається одним із основних [1; с.21].

Закарпатським обласним благодійним фондом "Відродження Закарпаття" в рамках інформаційно-аналітичного проекту "Закарпаття 2002–2004" використання природно-ресурсного та рекреаційного потенціалу визначено як об'єкт особливої уваги з боку органів державного управління на регіональному рівні [2; с.34].

Актуальність проблеми функціонування та розвитку туристично-рекреаційного комплексу Закарпаття є безперечною, оскільки він є явищем, вплив якого помітно позначається на економічному та соціальному житті на-

селення краю. Закарпаття має унікальні передумови формування на ринкових засадах рекреаційно-туристичного комплексу, а саме:

- географічна – вигідне географічне положення (область є воротами України у Західну Європу) створює їй певні переваги для прискореної інтеграції в європейські структури, єдина область України, яка межує з чотирма центральнєвропейськими державами; пам'ятний знак "Центр Європи" встановлено поблизу с. Ділове Рахівського району;
- історична – своєрідність краю, де збереглась висока культура господарювання, традиції і навики місцевого населення, що у поєднанні з близькістю країн Західної Європи створює передумови для швидкої адаптації населення до ринкових умов господарювання;
- економічний – досягнуті позитивні структурні зрушення служать вагомою передумовою для поступового економічного зростання;
- транспортний – розвинута мережа автомобільних доріг та залізниць з врахуванням зручного географічного положення може принести реальну вигоду області;
- природний – наявність унікальних природних ресурсів: мінеральних вод, лісів, значних запасів підземних і поверхневих вод, інших корисних копалин індустріального значення, ландшафтно-кліматичних зон (на Закарпатті знаходиться найбільша вершина Українських Карпат – гора Говерла (2061); бере свій початок одна з найбільших річок Європи – Тиса; єдина в Україні Долина нарцисів – поблизу м. Хуст; високогірне озеро Синевір, розташоване на висоті 989 м.);
- рекреаційний – область володіє потужним природним потенціалом для санаторно-курортного лікування та оздоровлення людей, який може перетворити рекреаційну сферу в одну з провідних галузей економіки області (у с. Солотвино Тячівського району знаходиться найбільша у світі алергологічна лікарня, розміщена у солоній шахті на глибині 300 м.);
- екологічний – порівняно низький рівень антропогенного забруднення довкілля та виняткова екологічна роль Карпат на континенті сприяють позитивному іміджу області. [2, с.16]

Закарпатська область має високий природно-рекреаційний і туристично-курортний потенціал. Серед гідромінеральних та природно-рекреаційних ресурсів вивчено 360 джерел мінеральних вод, різноманітних за своїм складом та лікувальними можливостями. Деякі родовища унікальні, їх води відповідають типу "Єсентуки", "Боржомі" та "Нарзан" і не поступаються відомим водам Чехії, Польщі, Франції. В області нараховується понад 20 родовищ субтермальних і термальних, високо термальних вод. Наявність мікроелементів у складі мінеральних вод Закарпаття дає повне право віднести цілий ряд родовищ до унікальних, а їх води – до вискоєфективних і цінних при використанні для лікування та профілактики захворювань різних органів людини. На базі цих унікальних джерел в області функціонує цілорічно багато санаторіїв: "Поляна", "Сонячне Закарпаття", "Квітка Полонини", "Верховина", "Шаян" – для лікування захворювання органів травлення; "Карпати", "Перлина Карпат", "Теплиця" – для лікування серцево-судинної та нервової системи; "Синяк", "Гірська Тиса" – для лікування захворювань опорно-рухових органів.

За даними 2004 р. в рекреаційно-туристичному комплексі Закарпаття нараховувалося всього 41 підприємство, які мають ліцензії на здійснення туристичної діяльності, а також 81 санаторно-курортних закладів та закладів відпочинку [3, с.561-569].

**Табл. 1. Структура туристично-рекреаційного комплексу
Закарпатської області**

Показники	2000	2001	2002	2003	2004
Санаторії та заклади відпочинку, од.	78	82	82	81	81
Організації, що мають ліцензію на здійснення туристичної діяльності, од.	62	61	59	76	41

Проаналізувавши табл. 1, можемо зробити висновок, що кількість санаторіїв та закладів відпочинку у 2004 р. збільшилась у 1,4 рази, а кількість організацій зменшилась у разів (рис. 1).

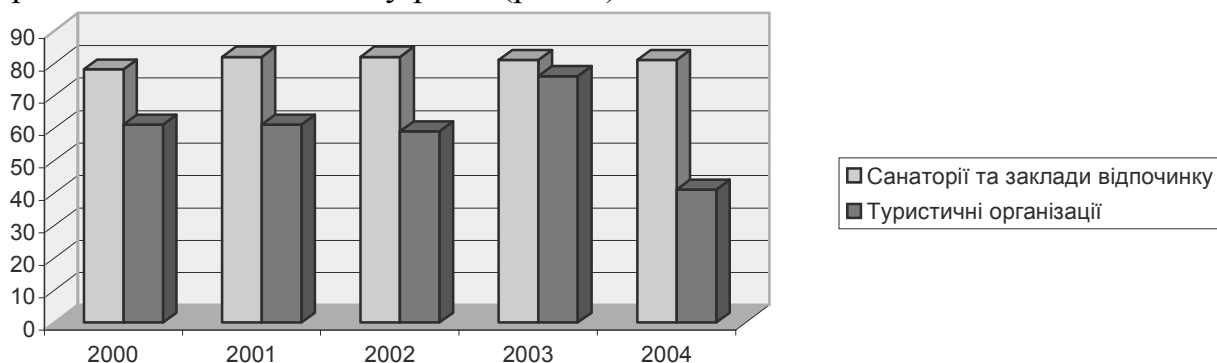

Рис. 1. Тенденція розвитку оздоровчих закладів та турорганізацій Закарпаття

Останнє пов'язане з введенням у дію з 1 січня 2004 р. нового Закону України "Про туризм", який передбачає обов'язкову перереєстрацію ліцензії туроператорів та турагентств: "Фізичні і юридичні особи, які отримали ліцензії на організацію іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійну діяльність до дня офіційного опублікування цього Закону, до 1 квітня 2004 р. можуть безкоштовно на термін дії ліцензії старого зразка отримати ліцензію на провадження туроператорської чи турагентської діяльності за умови виконання вимог цього Закону та Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" [4].

Залежно від розташування родовищ мінеральних вод розміщення оздоровчих закладів у районах Закарпаття є не одномірним. Так найбільша кількість розміщена у Виноградівському районі, а найменша – у Воловецькому (рис. 2).

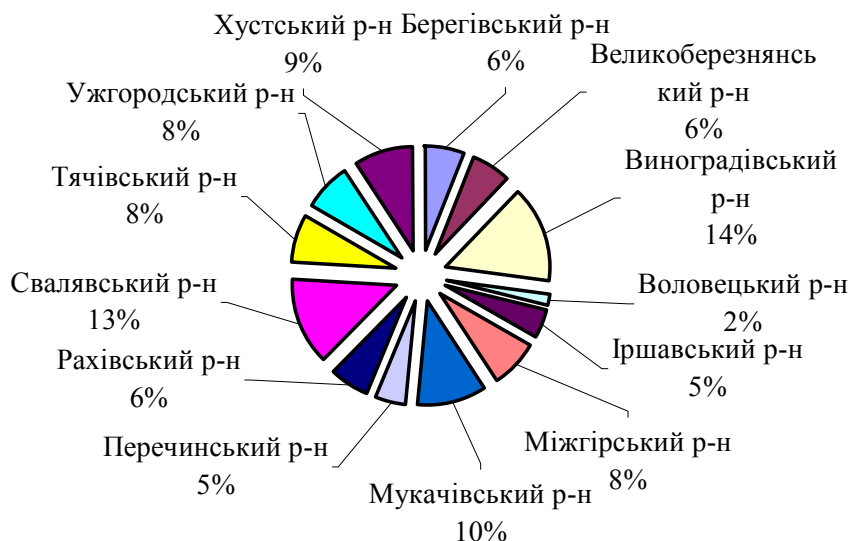

Рис. 2. Частка оздоровчих закладів у районах Закарпаття

З метою створення організаційно-управлінського, правового і економічного середовища, сприятливого для подальшого розвитку в області туристично-рекреаційної галузі розроблено комплексну програму розвитку туризму та рекреації у Закарпатській області на 2002-10 роки, яка містить найбільш актуальні пропозиції і заходи щодо їх виконання. Мета Програми є створення передумов для перетворення туризму і рекреації у ключову (пріоритетну) галузь економіки краю та для створення якісного регіонального туристичного продукту.

Для реалізації програми соціально-економічного розвитку Закарпаття розроблено основні завдання програми:

1. Забезпечення пріоритетності туристично-рекреаційної галузі серед інших галузей економіки. Визначення основних напрямків діяльності органів виконавчої влади щодо управління туристично-рекреаційними ресурсами і туристично-рекреаційною діяльністю.
2. Формування і вдосконалення нормативно-правової бази туристично-рекреаційної галузі.
3. Розвиток пріоритетних для Закарпаття видів туризму (оздоровчо-лікувального, активних видів відпочинку, сільського, інших). Підвищення ефективності використання санаторно-курортного та туристично-рекреаційного комплексів Закарпаття.
4. Забезпечення ефективного використання наявного природо-кліматичного, соціально-економічного та історико-культурного потенціалу.
5. Розвиток підприємництва у сфері туризму і рекреації, насамперед – малого і середнього бізнесу.
6. Детінізація туристично-рекреаційної діяльності.
7. Встановлення та застосування економічно обґрунтованих цін і тарифів на послуги, що надаються туристично-рекреаційними закладами, згідно з рівнем сертифікації об'єктів.
8. Стимулювання розвитку матеріальної бази туристично-рекреаційної галузі шляхом залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для реконструкції діючих і будівництва нових закладів розміщення.
9. Вжиття комплексу заходів з метою розвитку інфраструктури туризму.
10. Забезпечення захисту та безпеки туристів і рекреантів.
11. Розроблення і впровадження прогресивних методів і стандартів туристично-рекреаційного обслуговування.
12. Розвиток міжрегіональних і міжнародних зв'язків.
13. Здійснення активної рекламно-інформаційної діяльності.
14. Наукове забезпечення туристичної діяльності.
15. Створення сучасної системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів [5].

Передбачено, що фінансування Програми протягом 2003-2010 років буде здійснюватись за рахунок коштів обласного, міських та районних бюджетів, а його обсяг визначатиметься у процесі формування цих бюджетів на відповідний фінансовий рік.

Якщо дана Програма буде виконана ефективно, то це забезпечить динамічний розвиток туристично-рекреаційної галузі Закарпатської області як однієї із високоприбуткових галузей економіки; підвищить ефективність використання

санаторно-курортного та туристично-рекреаційного комплексів Закарпаття; забезпечить збільшення надходжень до бюджетів різних рівнів та створення нових робочих місць; забезпечить створення якісного регіонального туристичного продукту, здатного максимально задовольнити потреби внутрішнього та іноземного туриста; сприятиме ефективному туристичному обміну та зміцненню іміджу Закарпаття на внутрішньому та міжнародному ринках [5].

Отже, розглянуті вище питання є дуже перспективними для Закарпатської області. Туристично-рекреаційний комплекс потрібно розглядати як стратегічний напрямок розвитку економіки Закарпаття.

Перспективою подальших досліджень окреслених автором питань є визначення частки туристично-рекреаційного комплексу Закарпаття як однієї з основних структурних складових економіки України.

Література

1. **Концепція** сталого розвитку Закарпаття// Закарпатська обласна державна адміністрація, Закарпатська обласна рада – Ужгород, 2004. – 124 с.
2. **Закарпаття 2002-2004**// Закарпатський обласний благодійний фонд "Відродження Закарпаття" – ПП "Шарк", 2004. – 164 с.
3. **Статистичний** щорічник "Закарпаття 2004" – Ужгород, 2005. – 234 с.
4. **Закон** України "Про туризм".
5. <http://www.carpathia.gov.ua>.

УДК 330.322:336.717

Викл. М.Б. Паласевич – Дрогобицький педагогічний університет

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто шляхи штучної оптимізації банками своїх податкових звітів з метою мінімізації сплати податків. Запропоновано низку напрямків, які б дали змогу перерозподілити податкове навантаження на банківську систему з перспективою розвитку довгострокового кредитування реального сектора економіки.

Teacher M.B. Palasevych – Drohobuch pedagogic university

Optimizing of tax incentives for investment banking activities

Ways of artificial optimizing of taxation documents by banks are covered. A number of proposal are given in order to change taxation burden on baking system with prospect to enhance long-run crediting of real economy.

Банківська система покликана акумулювати істотні фінансові ресурси держави. Водночас інтенсивний розвиток банківської системи та статистична інформація свідчать про високу прибутковість банківського сектору. З точки зору ж оподаткування до банків як платників податків, висувається ціла низка зауважень. Хоча це питання певною мірою відобразилось в економічній літературі [1-3], проте залишається чимало відкритих питань щодо вирішення даної проблеми з урахуванням як специфіки перехідної економічної системи України, так і високих потреб в її кредитуванні. Тому завдання даної статті полягає в тому, щоб на підставі узагальнення теоретико-методологічних основ банківського оподаткування, потреб інвестиційно-інноваційного розвитку